

SALA 7

El llegat cultural

■ Dansa de dones jueves. *Hagadà de Sarajevo*, fol. 28r. Catalunya, s. XIV, facsímil. MHJ, Girona

De les comunitats jueves que varen viure a la Catalunya de l'edat mitjana ens n'han arribat poques restes arqueològiques i poques traces materials; en canvi, el seu llegat cultural és molt important, i abraça gairebé totes les ciències. Entre els segles XI i XV més de cent vint autors jueus catalans es varen lliurar a l'estudi de la filosofia, la teologia, l'exegesi, la literatura, l'astronomia, l'astrologia i la medicina.

D'altra banda, l'art d'escriure i d'expressar els sentiments es tradueix en poemes emotius i de gran qualitat, obra de personalitats com Messul·lam de Piera, Mossé ben Nahman, Isaac ben Séset, Maimó Gallipapa o Mossé Natan. Entre els poemes que s'han conservat, n'hi ha un que s'atribueix a una po-

etessa anomenada Merecina, una jueva de Girona, que en algun moment del segle XV va escriure aquests versos:

Sigueu beneït, Déu terrible i fort
Que heu establert la Torà a Israel
Benaurats tots els que us tenen de port
I no obliden els manaments del Cel

Pronunciaré el vostre Nom de mel
La boca, de veritat serà un cau
Eviteu que no digui el que no us plau
I procureu la pau per a Israel

(Traducció de l'hebreu de M. Forcano)

RETORNAR-HO AL SEU LLOC, GRÀCIES

Les cartes de Mossé ben Nahman

Mestre Mossé ben Nahman va ser un renommat rabí i un gran intel·lectual de la seva època. Va néixer i va viure a la ciutat de Girona, on per guanyar-se la vida feia de metge. Va tenir deixebles d'arreu, i molts anys després de la seva mort, encara les seves paraules i els seus escrits es continuaven considerant com una autèntica guia. Isaac ben Sésset, un important

■ Un savi jueu. *Hagadà Rylands*, fol. 28b. Catalunya, s. XIV. Facsímil. MHJ, Girona.

filòsof jueu català, a finals del segle XIV definia Mestre Mossé com “un home eruditíssim, els mots del qual eren com brases ardents; d'ell ens refiem arreu de Catalunya com si hagués parlat Moisès en nom de Déu”.

Cap al 1267 va deixar la ciutat de Girona, i va partir cap a la Terra d'Israel. A Jerusalem va contribuir a la revifalla de la vida jueva, i fins i tot va fer-hi aixecar una sinagoga, que encara avui es conserva. A la ciutat d'Acre hi va pronunciar el sermó de Cap d'Any de 1269. Des d'aquelles terres llunyanes, Mossé ben Nahman va escriure bells i emotius textos que mostren els sentiments de nostàlgia per la seva ciutat i per la seva gent. En un dels poemes, s'expressava així:

Sóc l'home que ha sentit la fiblada del dolor. Vaig deixar la taula parada, em vaig allunyar d'amics i companys, car el viatge és llarg, i ple d'afanys. Jo que era príncep per als meus germans, visc ara en alberg de vianants. Casa i heretatge tot ho vaig jaquir, ànima i esperit vaig deixar allí. Amb els fills i les filles que estimava, i els noiets que a la falda gomboldava. Ells són al capdamunt del meu deler, plaents com eren, qui els pogués haver! En ells tindrè posats els ulls i el cor per sempre més.

(Traducció de l'hebreu d'Eduard Feliu)